Webinar 1 juni 2021

Luisteren naar kinderen en ouders? Start met hun levensverhaal!

Marjan de Lange

ketenbreed leren

KENNISWERKPLAATS JEUGD FRIESLAND

Wat gaan we doen?

- ‘Kennismaking’ (poll)
- Hele korte achtergrond
- Zelf aan de slag
- Een voorbeeld: Jill
- Hoe komt een levensverhaal tot stand?
- Krachten, hulpbronnen en verbetermogelijkheden
- Tot slot: Diagnostische waarde

Even kennismaken (Poll 1)

(uitkomsten gebaseerd op de reacties van de deelnemers aan het webinar)

Ik ben:

1. Ouder/jongere met ervaring in de zorg voor jeugd *(3%)*
2. Professional in de zorg voor jeugd *(75%)*
3. Manager/directeur/bestuurder *(0%)*
4. Onderzoeker/adviseur *(15%)*
5. Inhoudelijk betrokkene vanuit de gemeente *(5%)*
6. Anders *(0%)*

Even kennismaken (Poll 2)

(uitkomsten gebaseerd op de reacties van de deelnemers aan het webinar)

Ik ben als volgt betrokken bij (complexe) problemen van jongeren en gezinnen:

1. Ik spreek hen voor mijn werk dagelijks/wekelijks *(73%)*
2. Ik spreek hen incidenteel wanneer een situatie daar om vraagt *(15%)*
3. Ik heb deze contacten in mijn privé-situatie *(1%)*
4. Geen direct contact, ik spreek vooral over hen *(5%)*
5. Geen direct contact, ik ken hun verhalen uit documentaires en artikelen *(1%)*
6. Anders *(1%)*

Casusonderzoek Ketenbreed Leren

Leren van levensverhalen en hulpverleningstrajecten, met als **doel**

- tijdiger inzet effectieve jeugdhulp (stroomopwaarts)
- steeds beter voorkomen toename ernstige problematiek
- steeds beter voorkomen inzet specialistisch weinig voorkomende jeugdhulp

- **Neveneffect**: meer open contact tussen professionals en gezinnen

Leeftijd	0-2 jaar	3-4 jaar	5-6 jaar
Wonen	Joyce (moeder) woont bij haar moeder en stiefvader (oma Lies en opa Henk).	Joyce en Jill wonen in een eigen woning.	Jill woont bij Joyce, logeert af en toe bij oma Lies
School		Jill herinnert zich de botte scharen en taaie lijm op de PSZ. Jill gaat naar school de Toverlantaarn, groep 1.	Jill heeft moeite met lezen, met zich concentreren en heeft snel ruzie met klasgenoten. (groep 2/3)
Meegemaakte gebeurte-nissen (+ en -)	Vader slaat Joyce tijdens zwangerschap. Ouders gaan kort na bevalling uit elkaar. Jill is onrustig als baby, huilt veel.	Joyce krijgt een nieuwe relatie.	5 jaar: Jill krijgt gaatjes. Haar eerste oorbellen zijn poesjes. 6 jaar: Joyce verbreekt haar relatie, nadat haar vriend haar had geprobeerd te wurgen. Jill was hierbij en herinnert zich dat ze die middag tv zat te kijken met een buurmeisje. Er was langere tijd sprake van fysieke conflicten en ruzies.
Hulpverlening			Intern begeleider van school geeft Jill extra ondersteuning bij het lezen.
Belangrijke personen	Joyce, Oma Lies (mz)	Joyce, Oma Lies (mz)	Joyce, Oma Lies (mz)

Kort zelf aan de slag (5 min)

- Beschrijf voor een jongere (en diens gezin) die je (redelijk) goed kent het levensverhaal, voor zover je dit weet, rondom:
  - wonen
  - school
  - meegemaakte gebeurtenissen
  - hulpverlening
  - belangrijke personen
- Beperk je voor nu even tot de leeftijd van 6 tot 10 jaar
- Reageer met een duimpje als je klaar bent.

Leeftijd	7-8 jaar	9-10 jaar
Wonen	Jill woont bij Joyce	Joyce, Jill en Mick wonen samen. Joyce krijgt een nieuwe vriend, Ralph die na een paar maanden bij hen intrekt.
School	Jill krijgt in groep 5 regelmatig ruzie met leeftijdsgenoten en wordt gepest. Ze heeft goed contact met juf Marieke van groep 5. Af en toe komt ze bij haar thuis om met Borre (de hond van juf Marieke) te spelen. (groep 4/5)	Er zijn toenemend problemen op school. Er zijn ruzies waarbij Jill andere kinderen slaat. Ze heeft weinig vriendinnen. Haar concentratieproblemen nemen toe en haar schoolresultaten nemen af. (groep 6/7).
Mee-gemaakte gebeur-tenissen	7 jaar: Mick wordt geboren (broertje). Moeder krijgt een post-natale depressie. 8 jaar: Oma Lies overlijdt. Zij was heel belangrijk voor Jill, ze logeerde er regelmatig.	Jill heeft een leuk schoolreisje in groep 7 naar Julianatoren. Ze mocht er zonder begeleiding van een leerkracht rondlopen. Jill blijft in groep 7 zitten.
Hulpver-lening	8 jaar: Ambulant hulpverlener komt bij moeder en Jill thuis en kijkt mee op school, ingezet via zorgadviesteam school. Redenen: zorgen gedrag van Jill op school en thuissituatie	9 jaar: De ambulant hulpverlener sluit af, omdat het beter gaat met Joyce 10 jaar: opnieuw ambulante hulp voor de gedragsproblemen van Jill. Ook is Jill angstig, daarvoor krijgt ze speltherapie.
Belang-rijke personen	Joyce, Oma Lies (mz), Juf Marieke (groep 5) en Borre	Joyce

Leeftijd	11-12 jaar	13-14 jaar
Wonen	Jill woont bij Joyce, Ralph en Mick	Jill woont bij Joyce, Ralph en Mick 14: Jill wordt in een crisisgroep geplaatst
School	Tijdens de 2e groep 7 loopt Jill vast op school. Ze wordt verwezen naar een cluster 4 school. Volgens Joyce en Jill was dit het gevolg van de juf in groep 7 die geen orde kon houden. (7/8)	Jill start op het VSO VMBO-TL. Ze begint na een maand te verzuimen, in toenemende mate is ze niet op school.
Mee-gemaakte gebeur-tenissen	12 jaar: betrokken bij een incident met klasgenoten. Er zou sprake zijn geweest van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Jill praat hier liever niet over. 12 jaar: Ralph en Jill gaan samen op kickboksen. Ze verslaat hem regelmatig vertelt ze trots!	Jill begint weg te blijven van huis, ook ’s nachts. Joyce en school maken zich hier grote zorgen over, volgens Jill is ze dan bij een vriendin. Er komt een hond in het gezin: Frodo
Hulpver-lening	11 jaar: speltherapeute sluit af	School doet melding bij Veilig Thuis naar aanleiding van het wegblijven overdag en ’s nachts. VT stelt met Joyce, Ralph en Jill een veiligheidsplan op. Het lukt hen niet zich aan de afspraken te houden. Als Jill een weekend zonder duidelijke verblijfplaats weg is, wordt ze op een crisisgroep als ze 14 jaar is.
Belangrijke	Joyce en Ralph	

Leeftijd	15 jaar
Wonen	Jill woont 2 maanden thuis. Jill wordt in tweede crisisgroep geplaatst (1 week) Jill wordt in de gesloten jeugdzorg geplaatst (eerst groep Bolder, dan groep Baken)
School	J. gaat naar de interne school van de gesloten instelling.
Meegemaakte gebeurtenissen	Jill wordt na terugplaatsing thuis na een nieuwe vermissing opnieuw in een crisisgroep geplaatst. Als ze in de eerste week tijdens een fors conflict over weglopen, een pedagogisch medewerker slaat wordt ze in de gesloten jeugdzorg geplaatst. Jill komt na twee crisisgroep in de gesloten jeugdhulp terecht (eerst groep Bolder, dan groep Baken). Ze heeft een goede band met een groepsleider van Baken. Ze mist haar hond Frodo heel erg.
Hulpverlening	2e crisisopname vanwege ‘s nachts weg zijn zonder duidelijke verblijfplaats Opname gesloten jeugdzorg vanwege geweld tegen pedagogisch medewerkers. In de gesloten jeugdzorg wordt Jill gediagnostiseerd met een hechtingsstoornis, ADHD en PTSS. Ze krijgt binnen de instelling hulp voor haar trauma’s (EMDR). Ralph en Joyce krijgen ouderbegeleiding.
Belangrijke personen	

Reageren in de chat

1. Wat valt je op aan dit levensverhaal als je het vergelijkt met wat je zelf op papier hebt gezet?

2. Waarom is het belangrijk om ook aandacht te besteden aan positieve meegemaakte gebeurtenissen?
   - Erkenning voor het leven van gezinnen en kinderen in al zijn facetten
   - Geeft connectie (verbindingspunten)
   - Geeft zicht op hulpbronnen
   - Verlicht voor ouders en kinderen als je afsluit met ‘opscheppen over’

Hoe komt het levensverhaal tot stand?

In gesprek met de ouder(s) met de levenslijn op tafel
(45-60 minuten)

In gesprek met de jongere met de levenslijn op tafel
(45-60 minuten)

Waarom is het levensverhaal belangrijk voor ouders en kinderen?

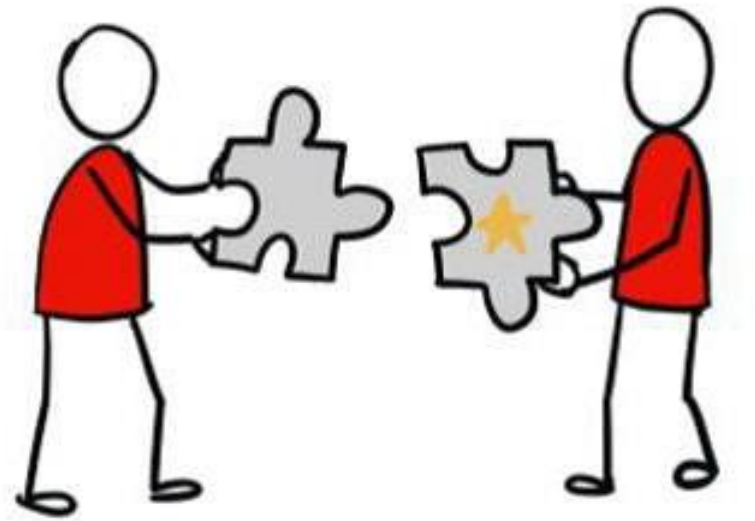

Het goede gesprek is

basis voor opbouwen

gelijkwaardige samenwerkingsrelatie

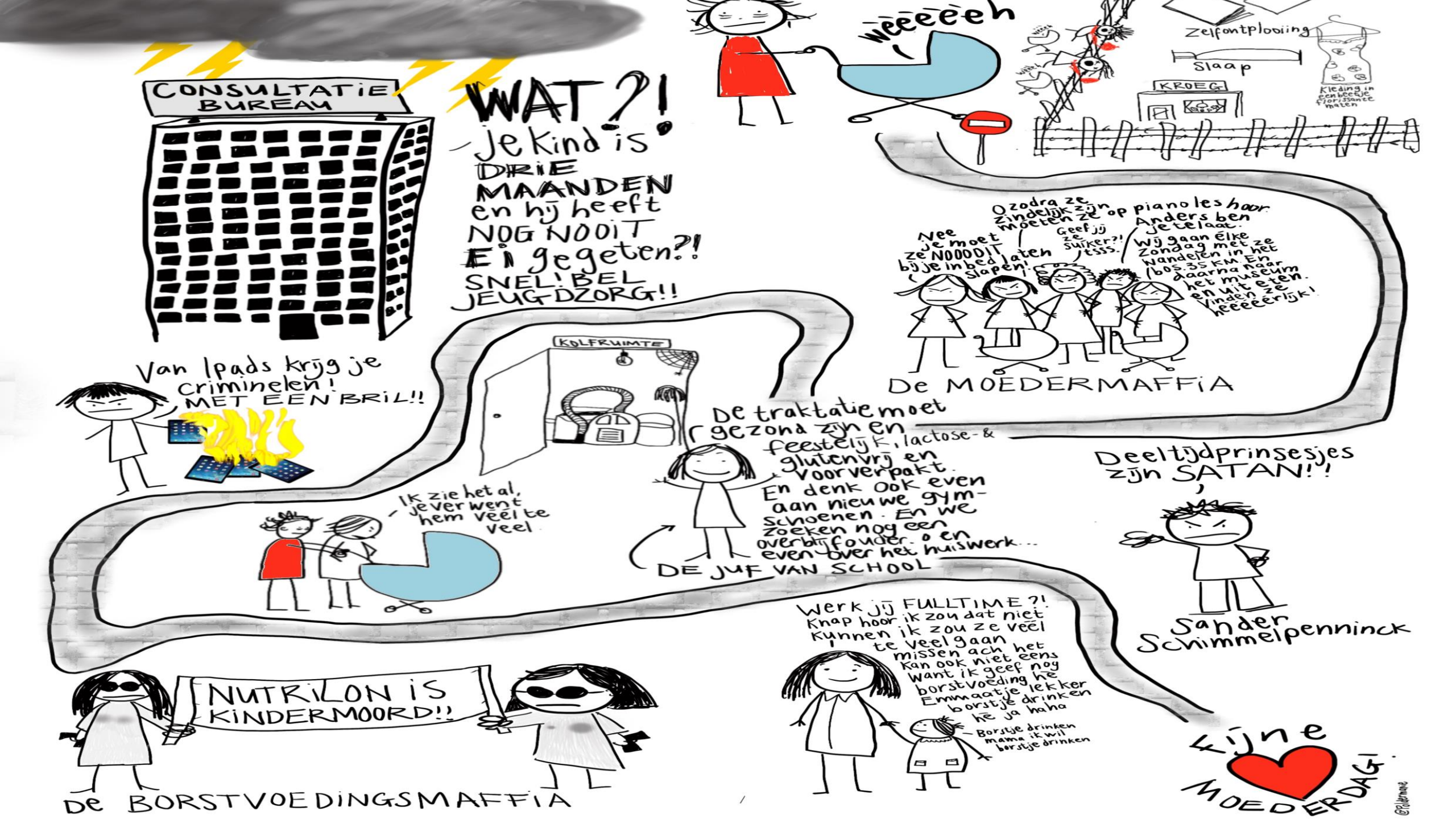
CONSULTATIEBUREAU
WAT?!
Je kind is DRIE MAANDEN en hij heeft NOG NOOIT EEN gegeten?!
SNEL! BEL JEUGDZORG!!
weeeeeh
Zelfontplooiing
Slaap
KROEG
Kleding in combeetje Florissante maten
Van Ipads krijg je criminelen! MET EEN BRIL!!
KOLFRUIMTE
Ik zie het al, je verwent hem veel te veel
De traktatie moet gezond zijn en feestelijk, lactose- & glutenvrij en voorverpakt. En denk ook even aan nieuwe gymschoenen. En we zoeken nog een overbuurfouder. o en even over het huiswerk...
DE JUF VAN SCHOOL
Nee je moet ze NOOOOIT bij je in bed laten slapen!
Geef jij ze suiker?! tsss.
O zodra ze zindelijk zijn moeten ze op pianoles haar. Anders ben je te laat.
Wij gaan elke zondag met ze wandelen in het bos. 35 KM En daarna naar het museum en uit eten. Vinden ze heeeeerlijk!
De MOEDERMAFFIA
Deeltijdprinsesjes zijn SATAN!!
Sander Schimmelpenninck
NUTRILON IS KINDERMOORD!!
De BORSTVOEDINGSMAFFIA
Werk jij FULLTIME?! Knap hoor ik zou dat niet kunnen ik zou ze veel te veel gaan missen ach kan ook niet eens want ik geef nog borstvoeding he Emmaatje lekker borstje drinken he ja haha
Borstje drinken mama ik wil borstje drinken
Lijnemoederdag!
©Pakdemama

Wat is effectief in het opbouwen van een gelijkwaardige samenwerkingsrelatie?

Een WORDLE aan de hand van de reacties van de deelnemers

Wat werkt wel?	Wat werkt niet?
De ouder/kind als gelijkwaardig medemens zien	De ander als niet begrijpende hulpvrager zien (en jezelf als ‘wetende’ professional)
De tijd en rust nemen om te luisteren	Een formatje met vragen afwerken
Luisteren, luisteren, luisteren vanuit oprechte interesse (Luisteren, samenvatten, doorvragen; LSD)	Oordelen, Meningen en Aannames (OMA thuislaten)
Positieve empathische reflecties (bewondering uitspreken voor doorzettingsvermogen, overlevingskracht)	Negatieve empathische reflecties en diepgravend doorvragen op pijnpunten.
Dezelfde houding als in een gesprek met de buurvrouw. Wees zelf gelijkwaardig medemens.	Een begripvol hulpverleningstoontje

Op zoek naar krachten en hulpbronnen in het levensverhaal

Eigen kracht

1. Op welk momenten in je leven vind je dat het goed met jou/jullie ging?
2. Wat ging er toen goed?
3. Hoe denk je dat dat toen kwam? Wat deed jij, waardoor het goed ging?

Hulpbronnen

1. Zijn er mensen in je leven geweest of nu, die het belangrijk vinden dat het goed met jou/jullie gaat?
2. Wat hebben zij gedaan wat jou/jullie heeft geholpen?
3. Hoe zouden zij nu kunnen helpen?

Op zoek naar effectieve eerdere hulp in het levensverhaal (2)

Eerdere goede hulp

1. Wanneer vind je dat jij/jullie goede hulp hebt gehad?
2. Wat maakt dat je dat goede hulp vindt?
3. Wat deed de hulpverlener?
4. Wat heeft je/jullie dat opgeleverd?

Op zoek naar verbetermogelijkheden in het levensverhaal

Als je terugkijkt op het levensverhaal:

1. wat is een moment waarvan je nu denkt: ‘Als ze toen goede hulp hadden gegeven, dan was het nu misschien beter met mij/ons gegaan.’
2. Waarom is dat zo’n belangrijk moment?
3. Wat hadden ze toen moeten doen?
4. Hoe zou jou/jullie dat geholpen hebben?

Afsluitend

Wat kunnen we leren van jouw verhaal? Welke tips heb je voor ons? Wat moeten we vooral wel en niet doen?

Samenvattend:
de diagnostische waarde van het levensverhaal

Biedt overzicht en structuur voor ouders, kind en professionals

Biedt inzicht in

- ontwikkelingsverloop van problemen
- life-events van het kind en het gezin
- terugkerende momenten waarop het slechter of juist beter gaat
- krachten en hulpbronnen in heden en verleden
- mogelijke verklarende factoren ----> input verklarende analyse

Digitale levenslijn tool

KENNISWERKPLAATS JEUGD FRIESLAND

HELPT PROFESSIONALS OM:

- de informatie over levens- en hulpverlenings-geschiedenis van het kind en zijn of haar gezin op een **heldere manier** te **ordenen**
- een **goed beeld** te vormen van het levensverhaal:
  - vanaf de **geboorte** tot aan de **huidige situatie**
  - met aandacht voor alle **belangrijke levensgebieden** zoals wonen, school, meegemaakte levensgebeurtenissen, inzet van hulp en de personen die voor het kind en zijn of haar gezin belangrijk zijn of zijn geweest
- Het **overzichtelijke verhaal** dat op deze manier ontstaat, kan bijdragen aan een **betere samenwerking** met en rondom het gezin

Digitale levenslijn tool

KENNISWERKPLAATS JEUGD FRIESLAND

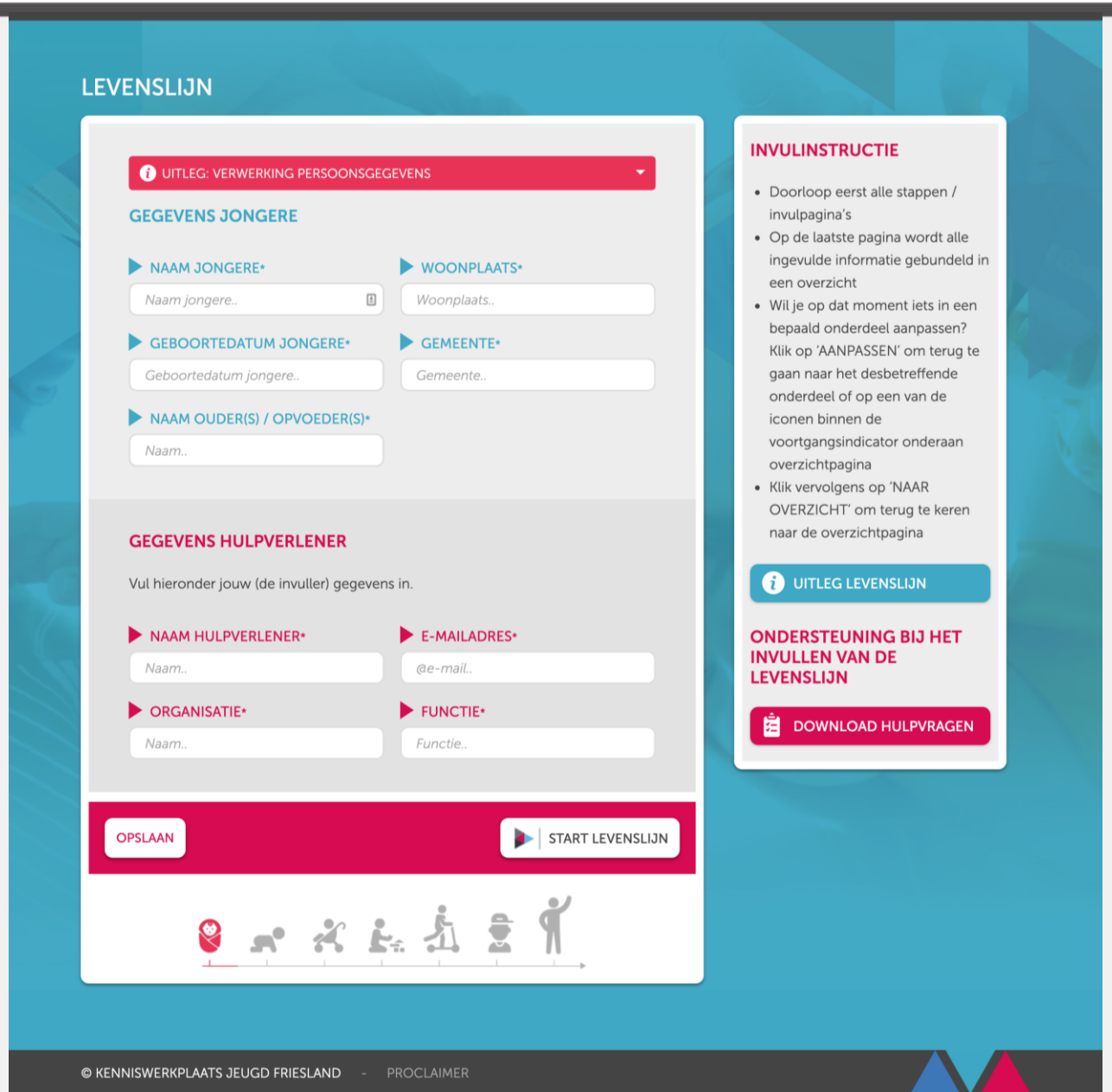

© KENNISWERKPLAATS JEUGD FRIESLAND - PROCLAIMER

Digitale levenslijn tool

KENNISWERKPLAATS JEUGD FRIESLAND

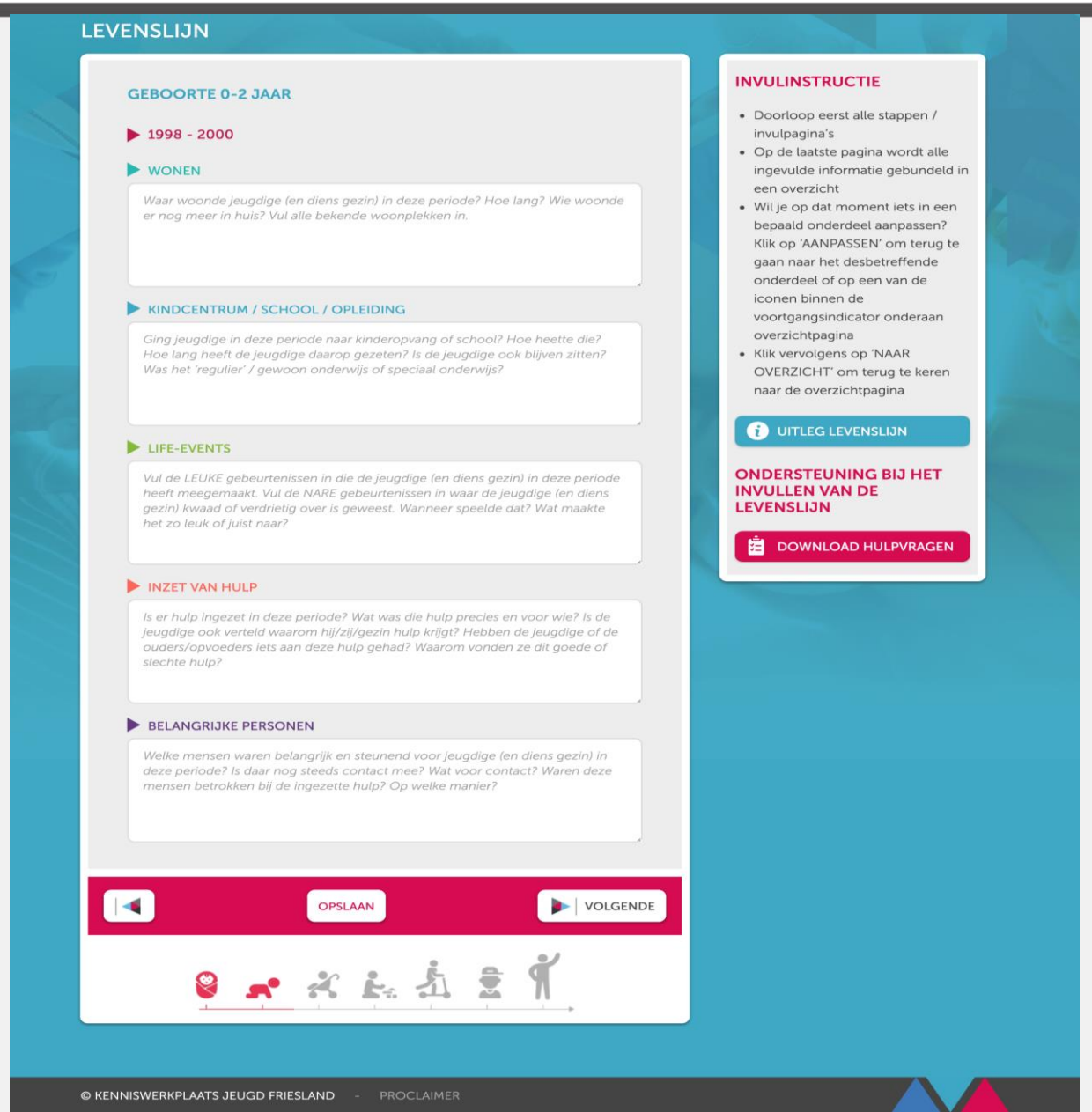

Digitale levenslijn tool

KENNISWERKPLAATS JEUGD FRIESLAND

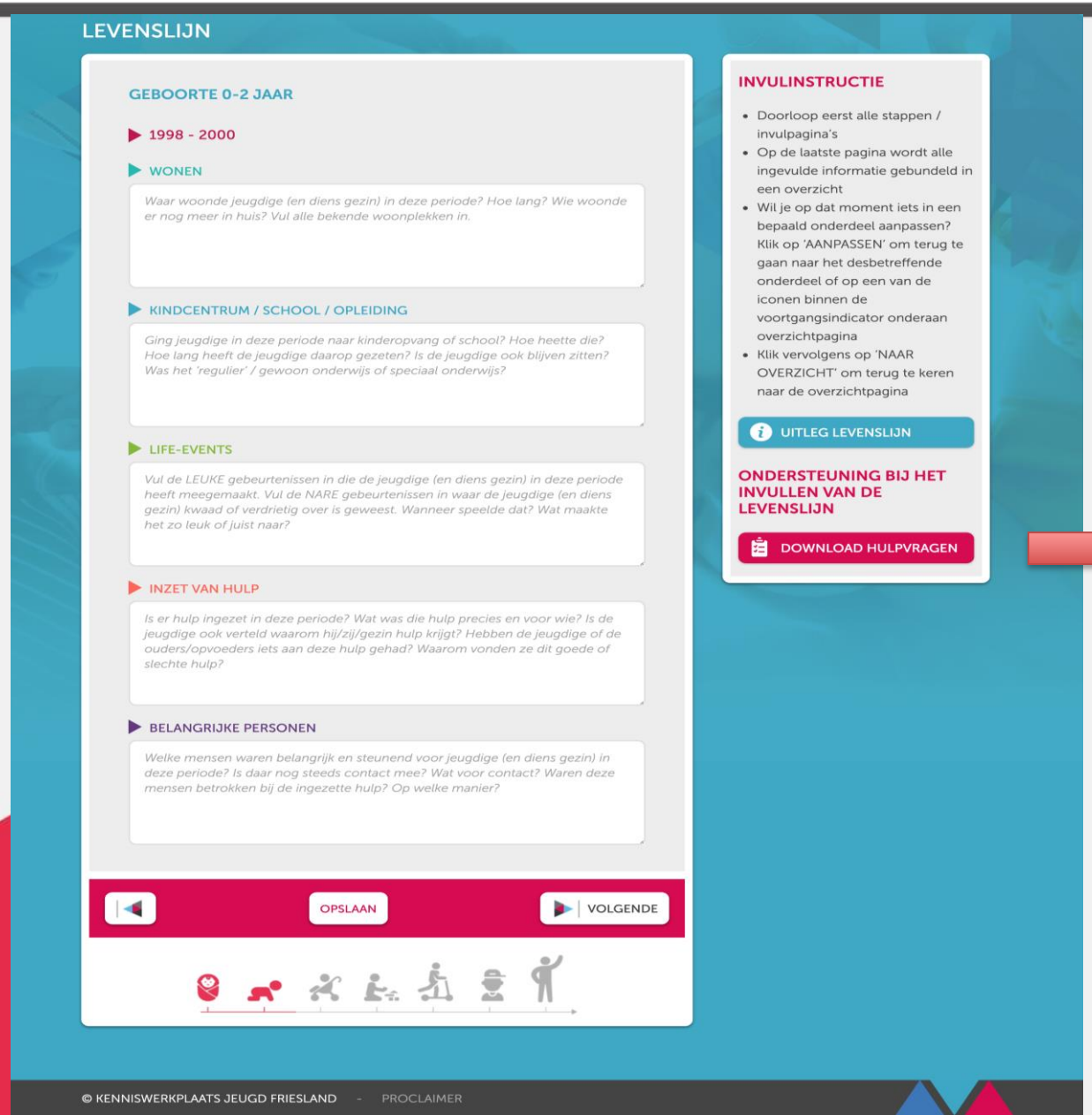

Hulpvragen bij het maken van de levenslijn

WONEN

Waar woonde jeugdige (en diens gezin) in deze periode? Hoe lang? Wie woonde er nog meer in huis?

Waar woonde jeugdige vervolgens? Vul alle bekende woonplekken in.

Weet jeugdige waar hij/zij de komende 1-2 jaar gaat wonen?

KINDCENTRUM / SCHOOL / OPLEIDING

Ging jeugdige in deze periode naar kinderopvang of school? Hoe heette die? Hoe lang heeft de jeugdige daarop gezeten? Is de jeugdige ook blijven zitten?

Was het 'regulier'/gewoon onderwijs of speciaal onderwijs? Als jeugdige naar speciaal onderwijs is gegaan, wist hij/zij dan waarom?

Is jeugdige wel eens naar een andere school gegaan? Wanneer dan? Waar zit jeugdige nu?

Heeft jeugdige al certificaten of diploma's gehaald of binnenkort halen?

Weet jeugdige wat hij/zij de komende 1-2 jaar gaat doen op school/werk?

LIFE EVENTS

Vul de LEUKE gebeurtenissen in die de jeugdige (en diens gezin) in deze periode heeft meegemaakt.

Vul de NARE gebeurtenissen in waar de jeugdige (en diens gezin) kwaad of verdrietig over is geweest.

Wanneer speelde dat? Wat maakte het zo leuk of juist naar?

INZET VAN HULP

Is er hulp ingezet in deze periode? Wat was die hulp precies en voor wie? Is de jeugdige ook verteld waarom hij/zij/gezin hulp krijgt?

Hebben de jeugdige of de ouders/opvoeders iets aan deze hulp gehad? Waarom vonden ze dit goede of slechte hulp? Wat deed de hulpverlener? Wat had de hulpverlener toen anders kunnen doen?

Hoe ging het nadat jeugdige/gezin die hulp hebben ontvangen?

Heeft jeugdige/gezin nog meer hulp gehad? Zo ja, wanneer, wat en voor wie en waarom?

BELANGRIJKE PERSONEN

Welke mensen waren belangrijk en steunend voor jeugdige (en diens gezin) in deze periode?

Is daar nog steeds contact mee? Wat voor contact?

Waren deze mensen betrokken bij de ingezette hulp? Op welke manier?

Digitale levenslijn tool

KENNISWERKPLAATS JEUGD FRIESLAND

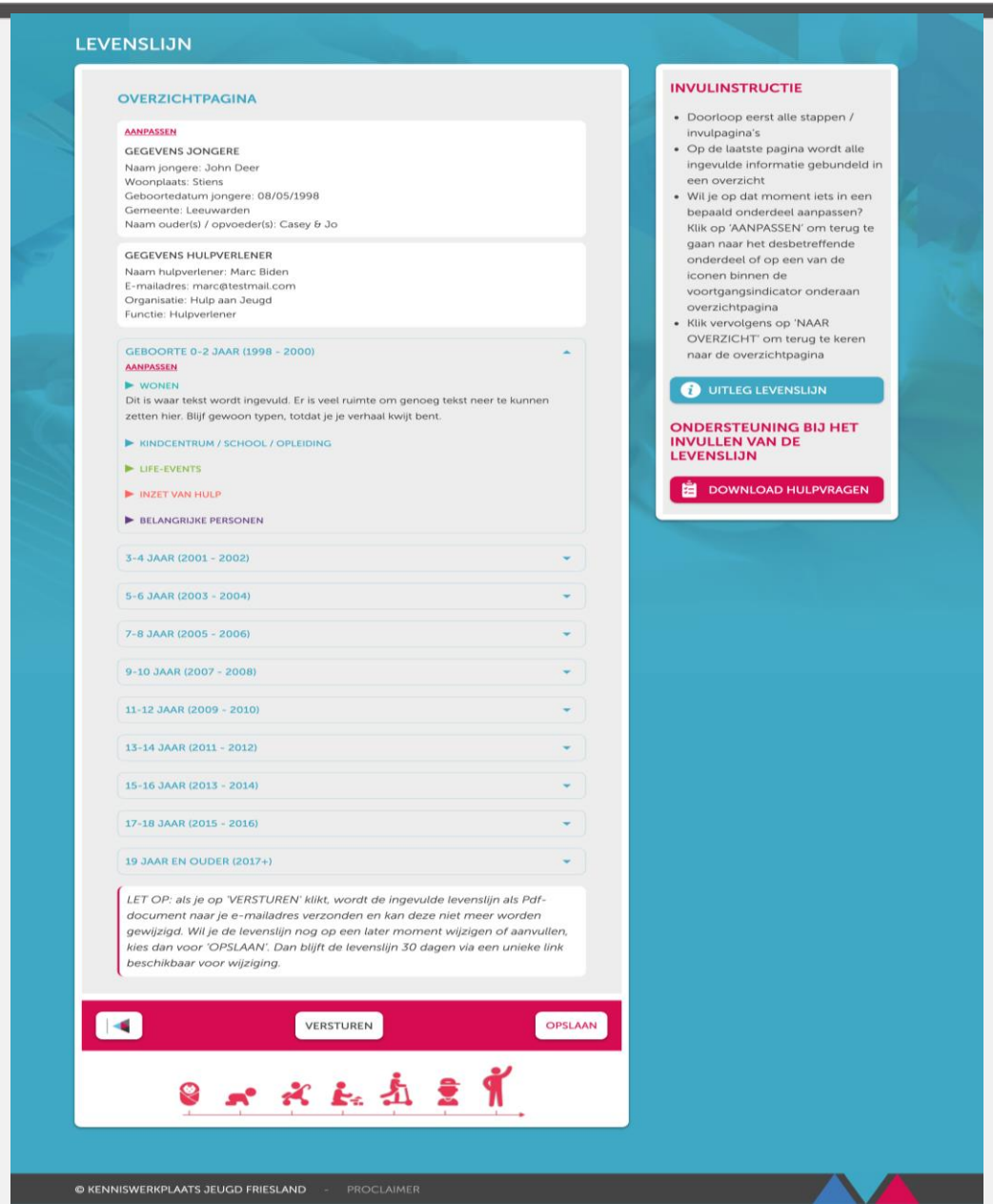

Zelf aan de slag of meer informatie?

Via www.awtjf.nl is de digitale levenslijn tool gratis voor iedereen te gebruiken!

Dank voor jullie interesse ☺!

CONTACTGEGEVENS:

Marjan de Lange

Mail: info@marjandelange.nl

Mobiel: 06 41722819

Kenniswerkplaats Jeugd Friesland

www.awtjf.nl

KENNISWERKPLAATS JEUGD FRIESLAND